

7.38x32.8	1	5	עמוד	ידיעות אחרונות - כותרת	07/12/2023	88490453-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790						

אין חזון

אחת הביקורות הידועות על בנימין זאב הרצל, חוזה המדינה, טמונה בכך שהחזון שלו התעלם מההתנגדות של הפלסטינים לצינון. אבל האמת ההיסטורית מורכבת יותר. הרצל בהחלט הכיר בקיומם של הפלסטינים, ובכך שהם עלולים להוות מכשול. ב-1899, שנתיים לאחר הקונגרס הציוני הראשון, הוא קיבל מכתב מראש עיריית ירושלים לשעבר, יוסף ח'אלידי, שהפתיע בכך שהכיר ב"יופי" ואף ב"צדק" של השאיפה הציונית לחדש את העצמאות היהודית. אבל, הוסיף, ח'אלידי, זו תהיה טעות מצד היהודים להאמין שיוכלו להתיישב מחדש בארץ, בשל "כוחן האכזרי של הנסיבות", כלומר הימצאותם של הפלסטינים. ח'אלידי כתב שהיהודים יוכלו להצליח רק עם "תותחים", כלומר בכוח, והציע להם לבחור להתיישב בארץ אחרת, כי פשרה לא תהיה. במונחים רבים הוא חזה את הסכסוך מראש.

הרצל התאכזב, אך הוסיף להאמין כי ההתפתחויות הכלכליות שיביאו היהודים יעלו גם את רמת החיים של הפלסטינים ולכן התנגדותם תיחלש.

כסוציאליסט, דוד בן-גוריון האמין במקור בשיתוף פעולה על רקע מעמדי עם ערביי הארץ. בהמשך, כפי שתיאר בספרו המרתק "פגישות עם מנהיגים ערביים", הוא הציע פדרציה וקונפדרציה, אך רעיונותיו נדחו. גם בן-גוריון התאכזב. אבל הוא הוסיף לחפש דרכים לפיוס, כשהחל ממחצית שנות השלושים אימץ את רעיון חלוקת הארץ כמתכונת לדו-קיום.

זאב ז'בוטינסקי הקדים מנהיגים אחרים כשהטיב להבין את הסירוב הפלסטיני לפשרה, ואף טען שההתנגדות שלהם טבעית בשל ראייתם את הצינון כתנועה קולוניאלית של פולשים. לכן הציע, במאמר רו "על קיר הברזל", שפורסם בדיוק לפני 100 שנים, להישען על הכוח ולא על אשליות להסכמות. אבל גם ז'בוטינסקי הוסיף לחפש דרכים לפיוס, ובחלקו השני של מאמרו הסביר ש"קיר הברזל" נועד לייאש את הפלסטינים מלהאמין כי יצליחו לגבור על הצינון; אך כשזה יקרה, והוא האמין שיבוא היום, יהיה על שני הצדדים, לא רק על הפלסטינים, להתחייב לפשרה. כלומר: אבי הימין הציוני לא הציע להישען רק על החרב, אלא להסתייע בה כאמצעי זמני עד השגת השלום.

בדיעבד, שני דברים משותפים למפגשי האבות המייסדים עם השאלה הפלסטינית. האחד הוא שעוד מראשיתה של התנועה הלאומית הפלסטינית היא לקתה בכך שמבחינתה הממד החיובי, כלומר השאיפה לעצמאות, מעולם לא עלתה בחשיבותה על הממד השלילי, כלומר ההתנגדות לצינון. מאז, הנטייה לפוליטיקה קורבנית - שמחפשת צדק היסטורי לשיטתם ולא פשרה ריאלית - הלכה והתעצמה ועומדת בלב הקושי להתפשר עימם.

אבל הדבר השני המשותף לאבות המייסדים הוא שלמרות ההכרה בקושי - איש מהם לא ויתר על שאיפתו וחזונו לדו-קיום.

הדברים חשובים על רקע הצורך העולה לתכנן גם את "היום שאחרי" בעזה: מצד אחד אחרי 7 באוקטובר ברור שאין להשלים עם המשך שלטון חמאס, וכל של-טון עתידי שם יהיה חייב להתחשב בדרישות ביטחון ניות, גם על חשבון מה שהפלסטינים יגדירו כפגיעה בצדק. אך לקח נוסף הוא שהניסיון של ממשלת נתניהו לעקוף את הבעיה הפלסטינית באמצעות הסכמי אברהם כשל, ועובדה שהם הצליחו לחזור למרכז העניינים.

לכן, גם בנוגע לעתיד של עזה והשטחים בתום המלחמה, עלינו להיות ריאליים ולזכור את מה שהבינו האבות המייסדים: למרות הצורך לעמוד על המשמר, האינטרס הציוני מחייב להוסיף ולחפש דווקא מקרב הפלסטינים שותפים שיסכימו להנהיג את עמם לחיים משותפים במרחב.